

Blad van de VVP
Beweging voor eigentijds geloven
in samenwerking met V-LINK

4

VrijZinnig

JAARGANG 5 NR 4

VrijZinnig
5e jaargang nummer 4
december 2012
ISSN 1876-0627

VrijZinnig is een uitgave van:
de Vereniging van Vrijzinnige
Protestanten (VVP)
Postbus 8094
3503 RB Utrecht en
V-LINK
Vrijzinnige jeugd- en
jongerenorganisatie
info@v-link.nl
www.v-link.nl

Redactie
Hans Dirk van Hoogstraten,
Corrie Jacobs, Annemike van der
Meiden, Renske Oegema,
Cisca Peters, Annemike van der
Veen, Wim Wattel

Vormgeving
Studio Corina van Riel, Amsterdam

**Redactie- en
administratieadres**
Postbus 8094
3503 RB Utrecht
info@vrijzinnig.nl
o.v.v. VrijZinnig
tel. 030-88 01 497

Abonnement
Vrijzinnig wordt toegestuurd aan
alle leden. U kunt ook een abonne-
ment nemen voor € 15 per jaar.

Drukwerk en distributie
Roto Smeets Grafiservices, Utrecht

Beeld omslag
VCJC-kamp Vorden 1936,
Historisch Documentatiecentrum
voor het Nederlands Protestantisme
(1800-heden), Universiteitsbiblio-
theek VU Amsterdam

Nieuwlichterij?

Met Kerst vieren we dat 'het Woord mens is geworden'. In zijn 'Kerstpreekje', komt Hans Dirk van Hoogstraten daar uiteindelijk ook terecht. Licht is leven, maar er is 'oud licht' en 'nieuw licht'. De rode draad in dit nummer is het gegeven dat mens-zijn alleen vorm krijgt in de context van de voortgang van de generaties. Wij

dragen kleine stukjes van onze voorouders in ons, zoals de Australische Aboriginals geloven. Renske Oegema schrijft hierover in haar artikel over geboorterituelen all over the world. Op de V-LINK pagina spitst Annemike van der Veen dat toe op ons eigen geboorteritueel: de doop. Overal en steeds is naamgeving een cruciaal element: Onze naam markeert onze identiteit als individu en hecht ons tegelijkertijd aan de traditie. Ook Annemike van der Meiden zet met haar verhaal over moedergodinnen onze eigen christelijke traditie in een wereldbreed kader.

Hoe geef je in een zich steeds vernieuwende maatschappij oude waarden vorm? In het spanningsveld van 'oud en nieuw' krijgt menselijk leven zijn waarde en wordt op ieder mens een appel gedaan om zelf verantwoordelijkheid te nemen. In diverse toonaarden komt dit centrale thema in alle artikelen van dit nummer aan de orde: Gastschrijver Erwin Kompanje stelt in 'Er moet iemand zijn die jou ziet zitten' de vraag aan de orde, in hoeverre onze 'geciviliseerde' maatschappij de beperkingen van een gehandicapt leven nog accepteert. Ad de Haan betreft het op de praktijk van het kerk-zijn in relatie tot de communicatiemaatschappij van onze dagen. En hij constateert dat bij de beeldenstorm in de 16e eeuw een belangrijk kind (!) met het badwater is weggegooid. Renske Oegema interviewde Qader Shafic, een 'nieuwe' Nederlander van Afghaanse herkomst; over aarding in een nieuwe leefomgeving en erkenning van kwaliteiten en behoeften met oude wortels.

Zoals gebruikelijk vindt u op de middenpagina's een aantal kortere bijdragen in dezelfde sfeer, en op de cultuurpagina een tot nadenken stemmende bespreking van twee bestsellers van deze tijd. Het thema deze keer was misschien een hachelijke onderneming, een open sollicitatie naar clichés. Maar als u met ons na lezing kunt constateren dat op oud hout toch altijd weer Nieuw Leven ontspruit, is onze missie geslaagd.

Wim Wattel

Lezersreacties

We krijgen regelmatig reacties van lezers op ons blad, wat we zeer op prijs stellen. Wie inhoudelijk reageert kan dan ook een persoonlijk antwoord tegemoet zien. Helaas maken onze beperkte ruimte en lage verschijningsfrequentie in het blad zelf een discussie met hoor en wederhoor onmogelijk. Voor een lezers- en schrijversreactie op het stuk 'Cultuur als correctie' in VrijZinnig 2012-3, m.n. over beeldvorming aangaande moslims, zie onze website www.vrijzinnig.nl

'ER MOET IEMAND ZIJN DIE JOU ZIET ZITTEN'

door Dr Erwin J.O. Kompanje

Ooit hebben wij in Nederland besloten dat een leven met het syndroom van Down of een open ruggetje zo belastend is voor het individu, zijn naasten en de samenleving, dat er bij prenatale screening actief naar gezocht moet worden, en indien gevonden, abortus de enig juiste oplossing zou zijn. In Nederland wordt in circa negentig procent besloten tot beëindiging van de zwangerschap. De morele gedachte daarachter is dat 'leed wordt voorkomen'.

Barmhartig

Maar wat te doen met de kinderen die door de mazen van de prenatale screening heen zijn gekomen en die geboren worden met een van deze twee afwijkingen? Het is moreel raar om hen ineens met alle mogelijke zorg te gaan omringen als we, als we er de mogelijkheid toe hadden gehad, hen überhaupt niet geboren hadden willen laten worden. In de Nederlandse rechtsgeschiedenis zijn er voorbeelden te vinden van deze zienswijze. Bijvoorbeeld baby Ross, die in 1988 werd geboren met het syndroom van Down. Hij had nog een andere aangeboren afwijking, namelijk afsluiting van de twaalfvingerige darm. Chirurgisch een goed te verhelpen aandoening. De chirurg bood de ouders aan om het kind niet te opereren en het te laten sterven. Dit was in zijn ogen 'barmhartig'. Zo gebeurde. De chirurg schreef in het Nederlands tijdschrift voor Geneeskunde (NtvG) hierover een artikel met als titel 'Geneeskunde, dienaar der barmhartigheid'. In ingezonden brieven sprak men over discriminatie van kinderen met een verstandelijke handicap. De kinderchirurg werd gerechtelijk vervolgd, maar vrijgesproken. Hij had volgens de rechters 'barmhartig gehandeld'.

Glazen bol

Een ander voorval betrof baby Rianne die in 1993 met een open ruggetje werd geboren. In overleg met de ouders besloot de gynaecoloog Henk Prins drie dagen na de geboorte haar leven te beëindigen. Ook Prins kwam voor de rechter. Getuigen-deskundigen benadrukten dat een leven met een open ruggetje vreselijk was. Een kinderarts zei dat 'de vele ingrepen die het kind moest ondergaan een grote geestelijke en lichamelijke inspanning zou vergen'. Een gynaecoloog sprak over 'een leven zonder uitzicht, van ontredering'. Henk Prins werd vrijgesproken. Opmerkelijk in de betogen was de stelligheid van voorspellingen over de toekomst van baby Rianne. Klaarblijkelijk beschikten zij over kristallen bollen waarin

zij de toekomst van het kind konden zien. Uit onderzoek blijkt echter dat er in de geneeskunde niets moeilijker is dan een correcte voorspelling over prognose en toekomst. Nicholas Christakis schreef daar een fantastisch boek over ('Death foretold. Prophecy and prognosis in medical care'). Met elke rechtszaak ontstaat jurisprudentie. Bij een volgend vergelijkbaar geval kunnen we terugrijpen naar de argumentatie uit de eerdere zaak. Zo ook in geval van de zaak 'Henk Prins'. In 2005 verscheen in het NtvG een artikel waarin de argumentatie bij 22 gevallen van actieve levensbeëindiging bij pasgeborenen werd beschreven. Het betrof 22 gevallen van een open ruggetje. In het artikel staat dat 'bij de zaak-Prins was vastgesteld dat kinderen met ernstige spina bifida lijden'. Dus was het gerechtvaardigd om in latere gevallen 'aan te nemen' dat de kinderen ondraaglijk leden. Reden voor het actief beëindigen van hun leven. Ik heb het artikel in het NtvG uitvoerig bestudeerd. Met name de argumenten op basis waarvan besloten is tot een van de meest drastische maatregelen in de geneeskunde: het actief beëindigen van een mensenleven. Zo bleek dat alle 22 kinderen ondraag-

lijk leden door 'de acute en chronische pijn'. Acute pijn is waarneembaar. Een geoefende kinderarts of kinderverpleegkundige kan zien dat een kind pijn lijdt. Chronische pijn is een voorspelling naar de toekomst. Kristallen bol voorspelling. Verder wordt in de tabel genoemd dat 18 van de 22 kinderen, dus meer dan tachtig procent, leden door 'de afwezigheid van de mogelijkheid tot verbale en non-verbale communicatie'. Het is een bijzonder argument. Kinderen zouden geen enkele mogelijkheid hebben of krijgen tot 'non-verbale communicatie'. Toen ik dat las stelde ik mij deze kinderen als 'blokken hout' voor. Met een blok hout valt niet te communiceren, ook niet non-verbaal. En een 'blok hout' kan niet lijden. Uiting van lijden en pijn is non-verbale communicatie. En dat konden 18 van de 22 kinderen niet. Dus vroeg ik mij direct af hoe het kon zijn dat de 18 kinderen wel een zodanige ondraaglijke acute pijn hadden dat de artsen met de rug tegen de muur stonden en niet anders konden dan het leven van de pasgeborenen actief te beëindigen, maar dat de kinderen dit niet konden uiten. Heel bijzonder, en moreel twijfelachtig.

Kinderen zouden geen enkele mogelijkheid hebben of krijgen tot 'non-verbale communicatie'. Toen ik dat las stelde ik mij deze kinderen als 'blokken hout' voor.

Waar bestaan de beperkingen van kinderen met een open ruggetje uit. Zij hebben verlamde benen en plas-en poep-problemen. Acht van de tien kinderen ontwikkelen een waterhoofd. Behandeling bestaat uit plaatsing van een permanente drain voor het waterhoofd en het sluiten van de open rug. Hierna zal het kind een gehandicapt leven volgen. Zij zijn rolstoelafhankelijk. Qua intellect vallen zij in de normale variatie. Niet behandeld zullen de kinderen een ellendige dood sterven. Wil je het ellendige sterven voorkomen dan is actieve levensbeëindiging een begrijpelijke keuze.

Zien zitten

In 2006 werd een meisje geboren met een ernstige open rug. Een derde van de wervelkolom was open. Na uitgebreid overleg werd besloten het meisje niet te behandelen. Er zouden grote problemen met zitbalans en stabiliteit van de wervelkolom ontstaan. Het meisje zou palliatieve

zorg krijgen tijdens haar sterven. En als het al te erg zou worden zou actieve levensbeëindiging mogelijk zijn. Het slechte nieuws werd aan de ouders verteld. De moeder vroeg de behandelaars of de 'rug dan niet gesloten kon worden?'. Zij accepteerden een kind met handicaps wel. Opnieuw overleg, waarna besloten werd het meisje een kans te geven. De rug werd gesloten en een drain geplaatst. Zes jaar later is het meisje nog steeds in leven. Zij is vrolijk, normaal qua intelligentie, heeft een goede zitbalans, zit in een rolstoeltje dat zij zelf bestuurt. Zij is gehandicapt, maar alle voorspellingen over de toekomst waren onjuist. De glazen bol had geen correct beeld laten zien.

Wat nu te leren uit deze situaties. Wij, als samenleving en veel behandelaars, laten de ouders 'weten' dat leven met het syndroom van Down of een open ruggetje niet wenselijk is. Als de afwijkingen gevonden worden in het eerste trimester van de zwangerschap adviseren wij de ouders tot abortus. Het wordt met deze instelling heel moeilijk om de pasgeborenen met deze beperkingen als wenselijk te zien en hen met alle zorg die in ons vermogen ligt te omringen. Wij zien deze kinderen 'niet zitten'. Soms zijn er ouders die zo'n kind wel 'zien zitten' en er voor gaan. De uitkomst kan dan zijn dat wij beschaamd moeten concluderen dat onze glazen bol wel erg troebel was en wij het niet goed hebben gezien. Het 'zien zitten' van iemand met zijn beperkingen kan verstrekkende gevolgen hebben voor het individu. Dat gaat niet alleen op voor pasgeborenen met beperkingen maar ook voor chronisch zieken en bejaarden in onze samenleving. Die zien we ook vaak 'niet zitten' en geven hen niet de zorg, aandacht en liefde die zij nodig hebben. Dat tekent ons als samenleving waarin streven naar perfectie, gaafheid en prestatie de boventoon voert en wij mensen met beperkingen als ongewenst en overbodig zien. Het lijkt erop dat onze beeldvorming van gehandicapt leven gehandicapt is geworden. Dat siert ons niet en is in mijn optiek geen teken van hoogstaande civilisatie.

Dr Erwin J.O. Kompanje is werkzaam als klinisch ethicus op de intensive care van het Erasmus MC Rotterdam. Daarnaast heeft hij diverse boeken geschreven. www.erwinkompanje.com

DE LOSGELATENE

Qader Shafiq is een soort lokale beroemdheid in Nijmegen. Hij zet zich in voor alles wat ontmoeting, bewustwording en gelijkheid tussen mensen stimuleert. Van deelname aan adviesraden tot het organiseren van liefdadigheidsacties voor Afghanistan. Ik was benieuwd naar zijn persoonlijke verhaal en hoe zijn nieuwe leven in Nederland hem gevormd heeft tot de persoon die hij nu is.

door Renske Oegema

‘Spinoza zei ooit dat iedere mens uit twee ikken bestaat. Je bent je werkelijke persoon, degene die je op dit moment in de tijd bent. Maar tegelijkertijd ben je ook de persoon die je zou willen zijn, degene die altijd verlangt naar een nieuw of ander leven’. Voor Qader blijven deze twee ikken altijd met elkaar in conflict. Hij ontvluchtte Afghanistan vanwege zijn dromen en idealen. Zulke dromen zijn echter altijd gebaseerd op de situatie die je achterlaat en komen dus nooit helemaal overeen met de plek waar je terecht komt.

In Kabul was Qader ook 'een beetje beroemd'. Hij werkte voor de afdeling Kunst en Letteren van de Afghaanse televisie. Als hoogopgeleide jonge volwassene uit een voornaam familie, met een passie voor kunst en literatuur, kon niet aanzien dat negentig procent van de Afghanen anal-fabeet was en dat gepredikt werd dat onderwijs slecht is. Qader werd lid van een politieke beweging die zich afzette tegen moslimfundamentalisme. Toen de Mudjaheddin-groeperingen aan de macht kwamen en de Islamitische Staat Afghanistan uitriepen, werd het uiten van een tegengeluid onmogelijk. Hij vluchtte, met een omweg, naar Nederland. 'Ik koos heel bewust voor Nederland, want daar was het mogelijk om iets te bereiken. En als ik daar een bestaan had opgebouwd kon ik weer terug naar Afghanistan. Want dat was mijn droom: terugkeer'.

'Met mijn emigratie sneed ik mijn wortels in Afghanistan af. Die ontworteling is heel pijnlijk. Alles om je heen is niet meer van jou. In Nederland kwam ik in een asielaanvraagcentrum terecht waar ik eten, drinken en een slaapplek kreeg. In deze 'vaas' kreeg ik langzaam weer wat nieuwe scheuten en uiteindelijk vond ik in Nijmegen nieuwe grond om in te aarden'. Qader vindt de erkenning die hij in Nederland kreeg heel belangrijk. 'Je moet de loyaliteit van vluchtelingen aan hun nieuwe land niet onderschatten. Hoe meer je ze erkent als medeburger, hoe meer je ervoor terugkrijgt. Er is namelijk geen weg terug voor migranten'.

Migratie als wedergeboorte. Zo kijkt Qader naar zijn leven in Nederland. Wedergeboorte maakt vrij, geeft nieuw leven, maar terugkeer is onmogelijk. 'In 2003 ging

ik terug om voorgoed in Afghanistan te blijven. Na een maand was ik weer in Nederland. Ik ontdekte dat de oude wortels die ik had achtergelaten ook nieuwe scheuten hadden gekregen. Ik kon daar niet meer aarden'. Hij noemt zichzelf 'de losgelatene'. 'Voor de mensen die je achterlaat in Afghanistan blij je een van hen, voor de Afghaanse gemeenschap in Nederland ben je een van hen, en uiteindelijk ben je ook een van de Nederlanders. Maar zo voelt het voor mezelf niet. Ik ben vrij, maar op een bepaalde manier ook eenzaam'. Qader wordt wel eens naar voren geschoven als voorbeeld van de perfecte migrant. Goed geïntegreerd en van waarde voor de Nederlandse samenleving. Maar dat heeft hij liever niet. 'Het integratieproces is een individueel proces, dat kun je niet beoordelen'. Bovendien voelt hij zich verantwoordelijk. Voor Afghanistan. En schuldig ook wel. Zijn droom was iets te veranderen, maar nu zit hij ver weg in Nederland. Daarom ook al die liefdadigheidsacties en grote drang om de boodschap van vrede en gelijkheid te verkondigen. Geld ophalen door mee te doen aan de Nijmeegse Vierdaagse of een stem geven aan Afghaanse dichters. Er is altijd iets te doen. 'Ik ben een Afghaanse vredesmissie in Nederland'.

Qader Shafiq

Qader Shafiq (1968) is een Nederlander met Afghaanse achtergrond. Hij is geboren in Kabul en kwam in 1993 naar Nederland. Hij woont in Nijmegen met zijn vrouw en twee dochters. Dit jaar werd hij benoemd als Nijmeegse ambassadeur van de Vrede tijdens de nationale Vredesweek.

Vlnr: Heilige Familie Ulm (Onbekende maker, Laat-Middeleeuws), Ikonenwand met Tsarendeuren (Russisch Orthodox), Madonna met kind (Carlo Crivelli ca 1480 Venetië, Renaissance)

MEER BEELD BIJ DE VVP

Op de kerstviering van de VVP Leiden-Oegstgeest 2011 hadden we een gevarieerd programma: piano-muziek, uitleg over de herkomst van kerstliederen, een gedicht, zang met gitaar en - door mij verzorgd - een videopresentatie met kerstanimaties oftewel bewegende kerstkaarten. Tijdens die presentatie viel het mij en anderen op dat er zo'n intense aandacht voor was. Nu waren de bewegende kerstkaarten ook leuk om naar te kijken en naar te luisteren maar ik denk dat er nog iets anders speelde: Hier stond HET BEELD centraal. Dat zijn we in de protestantse kerken, dus ook bij de VVP, niet gewoon. Wij luisteren naar HET WOORD.

door Ad de Haan

Hoe komt dat eigenlijk, die eenzijdige nadruk op geschreven en gesproken tekst? We hebben toch meer zintuigen? In andere kerken zoals Russisch Orthodox, Grieks Orthodox en Rooms Katholiek is vanouds veel meer aandacht voor het oog. De iconenwand (deze illustratie in ieder geval bijvoegen) vertelt de Orthodoxe kerkbezoekers op visuele manier een verhaal en dat gaat vaak over het lijden van Christus. Als in de Russisch Orthodoxe kerk tijdens een dienst de Tsarendeuren even opengaan krijgen de gelovigen de heilige en prachtig uitgevoerde ruimte erachter te zien; dat is bedoeld als een kijkje in het paradijs. Kijken en zien zijn hier hoofdzaak. In de Middeleeuwse RK kerken in West-Europa waren veel beelden, reliëfs en - in de belangrijkste kerken - gebrandschilderde ramen. Die vormden een essentiële aanvulling op het gesproken woord van de priesters en toonden de bijbelse figuren en verhalen. Zij gaven de - vaak analfabete - gelovigen iets mee waardoor ze zich een voorstelling konden maken van de Nieuwtestamentische verhalen. Ook daar was dus veel aandacht voor het overdragen van de boodschap via het oog.

Beeldenstorm

In de Reformatie is daaraan een eind gekomen. De Protestanten waren wars van beelden. Tijdens de Beeldenstorm maakten ze er in vele landen zelfs korte metten mee. Wat eeuwenlang had dienst gedaan voor overdracht via het kijken en wat voor ons nu van kunstzinnige en historische waarde is, werd rücksichtsloos vernietigd. Nu waren er natuurlijk redenen voor om de rol van beelden in de kerken een halt toe te roepen. De heiligenverering had groteske vormen aangenomen en dreigde het centrale idee te overheersen. De breuk met het eeuwenlange religieuze beeldverhaal was echter rigouros en onomkeerbaar. Protestanten moesten het voortaan doen met alleen tekst, gesproken en geschreven. De ogen mochten niet meer ingeschakeld worden, de kerken moesten voortaan wit zijn - de fresco's werden achter witkalk verborgen - en de geestelijkheid en liefst ook de bezoekers, zwart. Sieraden moesten achterwege blijven; zelfs orgelspel werd een tijd lang in diskrediet gebracht. Allemaal uiterlijk vertoon dat de mensen maar zou afleiden van het hogere.

Tsja, hoe zit het dan met onze VVP? Is daar ook sprake van sterke gerichtheid op het woord? Inderdaad! We moeten vaststellen dat de VVP in deze Protestantse traditie staat. De nadruk ligt er op teksten. Die horen we en lezen we. De Bijbellezingen, de gedichten, de preken, allemaal

tekst. Een aanvulling is de muziek en de zang maar ook hier wordt het gehoor aangeropen. We kennen wel een kring voor Literatuur en Religie maar zelden voor Kunst en Religie. De kunst en dan in het bijzonder de beeldende kunst komt er bekaaid af. Terwijl talloze kunstenaars zich eeuwenlang hebben ingeleefd in het geloof en vervolgens uitgeleefd in schilderijen, houtsculpturen, glaskunst en beeldhouwwerken is daar bij ons geen aandacht voor. Verbazingwekkend en verschrikkelijk jammer. Zijn we ons wel bewust van dit manco? Hebben we wel een idee wat de talrijke kunststromingen hebben toegevoegd en kunnen blijven toevoegen aan de geloofsbeleving? Ik denk van niet. In de landelijke VVP sinds kort echter wel en het was dan ook opmerkelijk dat het maartnummer 2011 van VrijZinnig - ter voorbereiding van de Beraadslag - grotendeels was gewijd aan Kunst en Religie. Goede zaak!

Beeldcultuur en communicatie

Laten we nu kijken naar het leven buiten de kerk..... Daar worden we breed aangesproken! Daarbij staat het beeld centraal. Uiteraard zijn er nog steeds de teksten, in boeken, kranten en tijdschriften. Maar het beeld is altijd aanwezig. Foto's van noodlijdende medemensen roepen ons medeleven op en foto's van kleine kinderen onze ontroering. Beelden doen meer dan geschreven tekst. We willen de gevolgen van de tsunami zien en niet alleen lezen. Denk ook aan de World-Pressfoto.

Boven: Wederopstanding (Stanley Spencer, Cockham Engeland, 1924 Realisme).

Onder: Ster van Bethlehem (E.C. Burne-Jones, 1888-1891 Engeland, Pre-Rafaellistisch).

'Beelden doen meer dan geschreven tekst'

Maar de meest intensieve beeldcommunicatie gaat via de TV. Die heeft ons kijken (en luisteren) diepgaand beïnvloed. Iets soortgelijks is aan de gang bij het internet. Bedenk eens hoeveel mensen hoe vaak naar Youtube kijken en luisteren. Het gaat om miljarden bezoeken. Het bewegend beeld vormt het communicatiemiddel. Dat willen we niet speciaal meemaken in de bioscoop, maar elke dag bij ons thuis.

De communicatiegewoonten in onze kerkgemeenschap en het leven erbuiten staan dus in schril contrast met elkaar. Nu is een zeker verschil niet verkeerd; de rustige woorden in de kerk kunnen een welkome afwisseling betekenen tussen de drukke beelden van alledag. Maar we moeten ons toch herbezinnen, want wat goed leek te zijn voor de gelovigen in de 16e t/m de 20e eeuw is niet noodzakelijk goed voor die uit de 21e. Kerken staan toch al bekend als nogal wereldvreemd en daaraan zijn de gebruikelijke godsdienstoefeningen mede debet. De leegloop van de kerken en het niet meer aanspreken van jonge mensen ervaren wij allemaal.

De bovenstaande hedendaagse inzichten en overwegingen hebben zich bij de meeste Protestantse kerken tot nu toe niet vertaald in aangepaste eigentijdse communicatievormen. Bij de VVP is dat evenmin het geval. Jammer! We doen elkaar, onszelf en de buitenwereld tekort. We laten iets belangrijks achterwege: onze ogen de kost geven. We blijven in de beeldloze traditie meelopen en komen niet tot een heroriëntatie. Ik vind dat we bij de VVP meer gebruik moeten maken van beelden en daarom pleit ik ervoor daaraan stelselmatig te gaan werken, niet alleen bij de kerstviering maar het gehele jaar door. Dat geldt over de gehele linie, van de kerkdiensten tot het winterwerkprogramma. Niet alleen geleerde mensen laten praten in de vorm van lezingen maar zorgen dat er ook iets op het netvlies blijft hangen. Er zijn hier en daar aardige voorbeelden: textiele vormen, presentaties over de kerkramen van Chagall, films met nabespreking en beeldverhalen over de bedevaarten naar Santiago de Compostella. We kunnen daarbij vast wel maat houden in de verdeling van aandacht tussen het oog en het oor. Als beide maar toegang geven tot hoofd en hart. Dan worden onze zintuigen evenwichtig benut en komen boodschappen optimaal over. Dan worden meer mensen beter geboeid. We willen toch een beweging zijn voor eigentijds geloven... Denkt u mee? We mogen ons beroepen op de bekende spreuk: Eerst zien dan geloven!

Ad de Haan (1942) is natuurkundige en lid van de VVP Leiden-Oegstgeest, email: haan071@wolmail.nl

Nieuw leven

Ruimte voor 65 woorden intro max. Mag ook korter

Aan het begin van het nieuwe leven staan

Ik ken twee mensen die regelmatig aan het begin van het nieuwe leven staan. Een oude vriendin van mij is op latere leeftijd de vroedvrouwenopleiding gaan doen en werkt inmiddels al jaren als zodanig met veel plezier. Ze wisselt iedere keer als ze dienst heeft

haar vaste woning om voor een stacaravan om in diensttijd nog beter bereikbaar te kunnen zijn. Een gemeentelid van mijn kerk is al jaren kraamzuster, zoals dat zo lekker ouderwets heet. Ze is er enige tijd tussenuit gegaan om in het bedrijf van haar man te werken. Nadat ze dat jaren met plezier had gedaan, begon het toch te kriebelen en besloot ze haar oude vak weer op te pakken. Ze heeft er geen moment spijt van gehad, integendeel! Het is niet alleen heerlijk om nieuw leven op aarde vanaf moment één te mogen verwelkomen, maar ook om de gezinsleden in de watten te leggen en de start met het nieuwe gezinslid zo prettig en fijn mogelijk te maken. Natuurlijk is het kwetsbaar werk en als het dan een keer misgaat, is de ontreddering ook groot. Dat heb ik bij beiden ervaren. Niets is zo erg als nieuw leven dat dood geboren wordt.

Annemike van der Meiden, Purmerend

Titel: Frank Porcelijn. www.frankporcelijn.nl

Nieuw Leven

Mensen hebben een onverzadigbaar verlangen naar vernieuwing. Wat zojuist is verwezenlijkt, is niet perfect, niet het einde, hooguit 'een stap in de goede richting'. Maar de pot met goud onderaan de regenboog bereiken we nooit. Waar komt dat verlangen vandaan? Misschien van zijn tegendeel? 'Was het nog maar zoals vroeger...', verzuchten we. Ons besef van 'vroeger' vertelt ons dat alles slijt. En reparatie bevredigt niet – dat camoufleert alleen maar en stelt uit. Wij willen nieuw, sprankelend,

prikkelend, spannend! Een update, een facelift, een extreme 'make over' zelfs, liefst inclusief het eigen lijf. Oud en nieuw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Nieuw bestaat bij de gratie van het oude. Steeds weer opnieuw herrijst de Phoenix uit zijn eigen as. Of misschien heeft u meer met die Bijbelse graankorrel die in de aarde moet sterven om nieuw leven te geven. Wie wil relativeren, leze de eerste verzen van Prediker nog maar eens na! *WW*

Lerend leven door ontvankelijkheid

Een uitdaging! Doordat ik een kersverse oma ben geworden van Joey en dit seizoen een sabbatjaar heb gepland, is dit thema voor mij wel bijzonder toepasselijk. Het bepaalt me indringend bij het besef dat onze lichaamscellen zich steeds vernieuwen. Ik zie dat als een aanbeveling voor onze geest, die hier een voorbeeld aan kan nemen. Het helpt als ik mij realiseer dat wij ook ieder moment opnieuw geschapen worden. Dus hoezo: 'zo ben ik nu eenmaal'. Dat is een doodoener van de eerste orde.

Enkele jaren geleden droomde ik dat ik achter een kinderwagen liep om te studeren in ontvankelijkheid. Een mooie paradox. Inderdaad een schijnbare tegenstelling, 'studeren' en 'ontvankelijkheid'. Want is het echte studeren, het 'leren', niet een levenshouding van openstaan voor nieuwe inzichten? Zo is lerend leven een vorm van levenskunst. Een gedachte van de Dalai Lama is: 'Als je verliest, verlies dan niet de les'. Ik hoop veel te leren in dit voor mij zo nieuwe levensjaar en daardoor mijn denken, voelen en doen steeds te vernieuwen. Waarschijnlijk kan dat niet zonder verlies. Zoals verlies van zekerheden door verkeerde inschattingen en beeldvormingen. Na drie keer slikken is dat een win-win situatie. Steeds opnieuw.

Maja Nieuwenhuis, Schiedam

Nieuw leven

Ik zit nu in de 1e. Nieuwe klas, nieuwe school, nieuwe leraren, nieuw leven. Ik zit nu op het Cartesius Lyceum, Amsterdam. Ik hoopte op een nieuw leven, op een manier heb ik er een, nieuwe vrienden, nieuwe vijanden, alles is nieuw, toch? Het antwoord is simpel: nee. Het is precies zoals ik niet had gehoopt. Ik heb nog steeds leraren die mij irritant vinden omdat ik ze constant verbeter, ik heb nog steeds huiswerk, er zijn nog steeds irritante men-

sen en boven alles heb ik nog steeds zeurende ouders. Er zijn alleen maar kleine dingen anders, zoals: meer vakken, meer cijfers, langer fietsen, meer les en meer vrijheid (ook al is het een groot ding). Je snapt vast wat ik bedoel, je had ooit een moment in je leven dat je dacht dat je leven zou veranderen, maar dat deed het niet, het bleef precies hetzelfde als je 'oude leven'. En soms als je bent veranderd wil je weer terug naar het oude, dat is het probleem van mensen, soms willen

we iets en als we het hebben is het toch niet goed. Snap je, wij stellen te hoge doelen voor onszelf, en dat is precies wat we niet moeten doen. Verandering is (meestal) slecht. *Tycho van der Laan, Amsterdam*

Stichting "Oranjehotel"
"In deze bijes
zit geen gajes
maar Hollandisch glorie
potverdorie"

Verzet

'We deden het voor de vooruitgang en het voortbestaan van de mensheid. Dat ik nu hier met jullie ben, vind ik heel bijzonder.' Dat vertelde mijn 92-jarige opa mij enkele weken geleden tijdens de jaarlijkse herdenking in het Oranjehotel in Scheveningen, waar hij tijdens WOII gevangen zat omdat hij in het verzet zat. En ook ik realiseer me: als hij dit niet had overleefd, was mijn vader niet geboren en was ik er niet geweest.

En nu zaten we daar, na elkaar jaren door omstandigheden nauwelijks te hebben gezien: drie generaties bij elkaar, op de plek waar mijn opa streed voor vooruitgang en voortbestaan. Een bijzondere gedachte: ál je voorouders hebben oorlogen en rampen overleefd. Ze zijn in elk geval zó gezond geweest en zó oud geworden dat ze kinderen konden krijgen. Allemaal! Het maakt dat ik me realiseer hoe bijzonder het is dat ik leef en dat ik opgroeit zonder directe oorlog. Mijn opa vond het niet meer dan normaal dat hij in het verzet zat: 'dat deed je gewoon'. Al te lang doorpraten over het verleden wil hij niet: 'we moeten naar de toekomst kijken, daar hebben we onze handen vol aan.' En inderdaad: ook in deze tijd is er nog genoeg te doen. Gelukkig ervaar ik zelf ook die vlam van verzet. Want wij mogen dan wel in (relatieve) vrede leven, dat is nog lang niet overal het geval. En dus zet ik me op allerlei manieren in voor een menswaardig bestaan voor iedereen. Opdat ook anderen vooruitgang mogen ervaren en dat ook hun voortbestaan gegarandeerd is: nieuw leven *Welmoed Verhagen, Amersfoort*

Veertigdagentijd 2013

Kerk in Actie heeft voor de veertigdagentijd van 2013 het thema Nieuw Leven. We worden gestimuleerd een nieuw, ander leven te beginnen. Er wordt ook een boekje 'Nieuw leven!' uitgegeven. Dat biedt tips en inzichten om via consuminderen uw eigen leven en dat van anderen een nieuwe impuls te geven. Wilt u zich daardoor laten inspireren, dan kunt u het boekje 'Nieuw leven!' gratis bestellen tijdens de veertigdagentijd (13 februari t/m 7 april 2013). Dat kan via www.kerkinactie.nl/40dagentijd.

Het raadsel van het leven heeft eeuwenlang de mensen geboeid. Niet alleen toen we nog absoluut niet wisten hoe kinderen tot stand kwamen in de buiken van moeders. Nog steeds is vruchtbaarheid een thema dat vele gemoederen bezig houdt. Wie eens een keer niet aan het strand van Turkije wil liggen, kan terecht in Çatal Hüyük, in het zuiden van Centraal Anatolië. Daar werd in 1958 bij toeval een hele oude nederzetting van 7500 voor Christus ontdekt, waarbij met name de vele vrouwenbeeldjes opvielen. De archeoloog James Mellaart, die de eerste opgravingen verrichtte, stelde dat deze 'goed gevormde, zorgvuldig gemaakte beeldjes, gehakt uit marmer, kalksteen, basalt of albast, dan wel gekneet uit klei de vrouwelijke godheid voorstelden'. Hoewel er ook een

NIEUW LEVEN

Bij 'nieuw leven' moet ik aan een oude preek denken van Albert Schweitzer. 'Wat is het verschil tussen een geleerde, die de kleinste en meest onvermoede levensverschijnselen in de microscoop waarneemt en de oude landbouwer, die nauwelijks kan lezen of schrijven, maar in het voorjaar in zijn tuin nadenkend de bloesem bekijkt, die uit de twijgen van de boom ontspruiten?

Beiden staan voor het raadsel van het leven. De een kan het misschien uitvoeriger beschrijven dan de ander, maar voor beiden is het even ondoordringelijk' (Straatsburgse preken, Voorhoeve Den Haag, 1980).

mannelijke god was, 'overtreft het aantal beelden van een godin het aantal van de mannelijke god ruimschoots' (bron Wikipedia). Moedergodinnen kent onze geschiedenis in ruime mate. De Egyptische godin Isis spant de kroon. Je zou haast kunnen zeggen dat ze aan de wieg staat van alle moedergodinnen, maar uiteraard zullen wetenschappers daarover redetwisten. Isis is wel één van de belangrijkste godinnen van de Egyptische mythologie. De Isiscultus heeft zijn weerslag gevonden in de Griekse en Romeinse wereld. Hadden de Grieken hun Aphrodite, door de Romeinen werd zij klakkeloos overgenomen, maar wel onder een andere naam, namelijk Venus. Maar 'what's in a name'? Samen waren zij beschermgodinnen van de seksualiteit en dus van de voortplanting en dus van al het nieuwe leven.

Wie er een feestje bij wil kan de avond voor 1 februari net als de Kelten het Imbolc feest vieren, dat in het teken staat van de terugkeer van de zon en het opnieuw vruchtbaar worden van de akkers. Letterlijk betekent Imbolc 'in de buik' en het feest had te maken met de Keltische vruchtbaarheidsgodin Brigid. Bij de kerstening werd het feest als Sint Brigit's dag opgenomen in het kerkelijk jaar. Brigid zelf kreeg een christelijk jasje. Ze zou de vroedvrouw van Maria zijn geweest.

Met elke vrijdag die we 'vieren' zouden we de vrijgevochten Noorse godin Freya moeten eren. Naast liefde en wellust zat vruchtbaarheid ook in haar takenpakket, zo valt te lezen op de website Diep top 5, een spiritueel magazine.

In het verdere oosten werd Parvati, godin van de vruchtbaarheid gekoppeld aan Shiva, de topfiguur wat Hindoeïstische goden betreft. Parvati kon Shiva weleens verleiden om geen oorlogje te spelen, maar dan ging het er ook heftig aan toe in de kosmos. Wie denkt dat niemand nu nog omkijkt naar de dames uit de oudheid komt bedrogen uit. Onder wicca's is het gebruik Isis en Brigid te vereren.

En zo komen we aan bij een stal in Bethlehem, ruim 2000 jaar geleden, waar een eenvoudig meisje nieuw leven geeft aan een gezonde jongen. Wie kon toen vermoeden dat daar een nieuwe stroming uit voort zou komen, waar niet zozeer de moeder centraal zou staan (dat werd officieel pas veel later geregeld) maar de zoon. Dat de moeder meer aantrekkingskracht had, is in de loop der tijd gebleken uit de vele vormen van Mariaverering. Nieuw leven, het blijft ons boeien.

Tip: onlangs verscheen over vruchtbaarheid de prachtige film 'Waterchildren' geregisseerd door Aliona van der Horst over de Japanse pianiste Tomoko Mukaiyama. Een indrukwekkende film!

KUNST, FILM EN BOEKEN

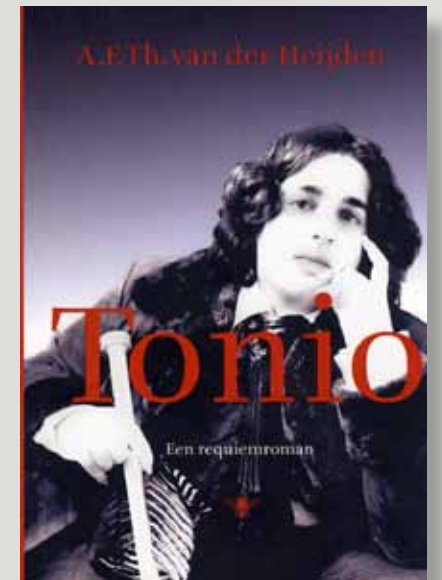
Opvallende zaken uit de wereld van kunst, film en boeken

Tonio – een requiemroman

Ik heb enige tijd gearzeld voordat ik de 'requiemroman' van A.F.Th. v.d. Heijden ter hand nam. Zoveel pagina's ellende – wil ik dat over me heen laten komen? Nu ik het gelezen heb, durf ik het aan dit boek over het verlies van een eniggeboren zoon te bespreken in het kader van 'Nieuw Leven'.

Op een sublieme manier weet de schrijver de emoties rond het overlijden te verbinden met die rond de geboorte. Heden en verleden vloeien niet samen, maar ze staan zo sterk met elkaar in verband, dat ze een verbond aangaan. Steeds als de vader in zijn verdriet ten onder dreigt te gaan, brengt hij de dagen van weleer ter sprake. Als lezer word je meegevoerd op de golven van dierbare herinneringen, ruw onderbroken door afgrondelijk gemis. Je volgt de

spanning van het verlangen naar een kind, de beslissing, de verwachting, de geboorteweëën. Je blijft betrokken bij de kleuterjaren, de puber Tonio en dan de veelbelovende student die na een confrontatie met vader zijn studie kiest – totdat het niets hem opslokt. Zelden las ik een boek dat zo in de diepte van het verdriet afdaalt, met als enig houvast de gedeelde herinnering aan het nieuwe leven dat Tonio heet. Zoals Dante in zijn gedicht 'Divina Commedia' afdaalde in de hel met zijn geestverwant Vergilius, zo geeft Van der Heijden het onuitsprekelijke verdriet stem met aan zijn zijde zijn Mirjam. Deze treurzang op de dood is tevens een loflied op de liefde. Op het graf komt te staan Tonio Rotenstreich Van der Heijden. Zo verbindt die joodse naam i genitori (in het Italiaans komt de scheppende rol

van de ouders naar voren). Hun liefde bewaart de naam voor uitsterven. Het lijkt wel of Kerstmis en Pasen op één dag vallen. Maar dat zal Van der Heijden nooit zeggen.

Hans Dirk van Hoogstraten

Vijftig tinten grijs

De titel van het boek van E.L. James is een begrip geworden in de Nederlandse media. In november werd het tot thema verheven bij Net 5. Zij doopten de maand november om tot 'Vijftig tinten grijs' - maand! De boeken staan inmiddels al weken in de top. Op de sociale media zijn talloze fan pagina's te vinden waarop vrouwen hun fantasieën met elkaar delen en de seksspeeltjes die in het boek voorkomen zijn in de winkels niet aan te slepen. Ook Pauw en Witteman en DWDD besteedden er aandacht aan. Wat is toch het succes van deze boeken? Is het een hype? Of is er meer aan de hand? In de Volkskrant van 15 oktober spuwt Bram Bakker (psychiater en columnist) zijn gal over het succes van deze trilogie onder de titel: 'Als je Vijftig Tinten Grijs nodig hebt om je seksleven te reanimeren, staat het er in je relatie niet best voor'.

Toeval of niet, het was precies die door een vrouw geuite gedachte die mij op het spoor van dit boek bracht. Zij zag het wel degelijk zo! Op haar aanraden ben ik het gaan lezen en verslond alle drie de delen. Of je besluit het ook in daden om te zetten, is aan ieder zelf om te bepalen.

Het is, en daar moet ik Bram Bakker gelijk in geven, geen middel om je relatie nieuw leven in te blazen; hooguit een manier om nog eens te kijken naar je seksuele ontwikkeling, in gesprek te raken met je partner, je schroom te overwinnen of om de sleur in je relatie het hoofd te bieden. Misschien moeten wij opnieuw de schaamte voorbij? Voor wie nieuwsgierig is geworden naar deze erotische trilogie het advies om deze gewoon te gaan lezen (lenen kan ook) - ik hoor graag van u wat u ervan vindt.

Hans Dirk van Hoogstraten

DOPEN

En dan is het zover. Er wordt een kindje gedoopt in de gemeente. En wat betekent dat dan? Hoe maak je dat begrijpelijk, aan te voelen voor de kinderen in de gemeente? Aan dopen zitten verschillende aspecten, die je kunt accentueren. Zo is er het aspect van de naam, de doopnaam van het kindje. Je kunt met grotere kinderen nadenken over de betekenis van hun eigen naam, over namen in het algemeen. Voor de kleintjes is er bijvoorbeeld het verhaal over het eendje Bomes in Het ei van Bomes, dat maar niet kan wachten tot het ei eindelijk uitkomt. En als het zover is, roept hij Joepie – en zo heet zijn broertje voortaan. Zo waren de momenten waarop in de bijbel mensen hun naam krijgen ook heel bijzonder. Vaak is een naam een soort programma: zo zul je zijn. En ouders hopen dat de naam die zijn voor hun kind gekozen hebben, bij hem of haar zal passen.

Water is het belangrijkste symbool bij de doop. Gelukkig hebben kinderen daar ervaringen mee. Ze spetteren in bad, ze moesten enge dingen in of onder water doen bij zwemles, ze hebben dorst die gelest wordt en ze weten dat plantjes zonder water verdorren. Genoeg aanknopingspunten. Er is zelfs een hele bundel verschenen met verhalen rond water: Wonderwater. Maar ook in kinderboeken is genoeg te vinden: verhalen over zwemles en een boek als Plons! laat je het verkikkende van een zomerse duik in de vijver voelen. Uit de bijbel kennen we de doortocht door de Rode Zee, de doop van Jezus in de Jordaan, maar ook de droogte van de woestijn. En we dopen in een gemeente. Niet alle ouders en niet alle gedoopte kinderen zien we terug in de kerk. Dat kan een

Alte Holman, www.gelovenisleuk.nl

wrang gevoel geven, maar als gemeente kan je ook ervaren dat het goed is om op dat éne moment er te zijn voor de ouders en de kinderen. Als gemeente die kinderen doopt neem je ook een verantwoordelijkheid op je om, samen met de ouders, zorg te dragen voor de opvoeding van de kinderen. Daarmee neem je in principe ook een verantwoordelijkheid op je voor kinder- en jeugdwerk. Met de kinderen kan je dat duidelijk maken door bij de doop te zijn, door samen iets te maken voor de dopeling of de ouders, door de gedoopte kinderen te betrekken in je kinder- en jeugdwerk.

Annemieke van der Veen

Genoemde boeken:
 Jane Simmons, *Het ei van Bomes*, Baeckens Books 2004, ISBN 9789052471099
 Martin Waddell & Jill Barton, *Plons!*, Lemniscaat 1992, ISBN 9789060698433
 Henk Vegt & Mirjam Wolters – van Dijk, *Wonderwater*, Narratio 2010, ISBN 978 90 5263 829 4
 (met begeleidend ouderboek *Waterwijzer*, ISBN 978 90 5263 830 0)

Zinvolle Verhalen voor Thuis over de natuur

Ik kan me van lang geleden een preek herinneren waarin een dominee met instemming niet-kerkgangers citeerde, die liever een wandeling in het bos maakten dan naar de kerk gingen. Want daar vonden zij God. Ook zonder op zoek te zijn naar God, kan de natuur (of de schepping) zingeving oproepen, bevragen of stimuleren. Dat was de reden om het tweede deel in de reeks *Zinvolle Verhalen voor Thuis* aan het thema 'Natuur' te wijden. De redactie

heeft weer prachtige boeken uitgekozen voor kleine en grote kinderen. Ze gaan over fijn in de natuur spelen en over zorgen voor de natuur, maar ook over de dreigende en gevaarlijke kanten van de natuur. Naast de besprekingen staan thema's en gesprekspunten om met kinderen over door te praten over de boeken. De brochure is voor € 3,50 te bestellen op de website van V-LINK (www.v-link.nl), net zoals de eerste rond het thema 'Liefde'.

Stichting V-LINK wil op eigentijdse wijze vanuit het vrijzinnig christelijk gedachtegoed kinderen en jongeren in contact brengen met levensbeschouwing en religiositeit in al zijn facetten.

DE BEST MOGELIJKE START

Als er een baby geboren wordt bij de Aboriginals in Australië, verzamelen de moeder en de grootmoeder takken van een speciale boom. Ze maken hier een vuur van en vervolgens houdt de grootmoeder de baby eventjes in de rook. Met de rook zegent de aardmoeder het kind.

door Renske Oegema

Over de hele wereld wordt een kind met een speciaal ritueel onthaald. Welkom op de wereld en welkom in ons midden, zeggen we ermee. Verschillende culturen hebben echter evenveel verschillende manieren om hun kinderen welkom te heten, te zegenen, benoemen, beschermen of verbinden. Kortom, om betekenis te verlenen aan hun komst. Geboorterituelen helpen een kind de best mogelijke start te maken.

De antropoloog Victor Turner noemde een ritueel een klein toneelstukje dat de meest diepgewortelde waarden overdraagt en ordening aanbrengt in het leven van een mens. Arnold van Gennep voegde toe dat rituelen mensen helpen bij levenscrises, door hem gedefinieerd als keerpunten of overgangsmomenten. Rituelen zijn dus voertuigen van betekenis die emoties kanaliseren en mensen helpen niet bij elke nieuwe situatie of moeilijkheid opnieuw de weg te hoeven zoeken.

Geboorterituelen bezweren boze krachten of smeken de goedgezindheid van de spirituele wereld af. Men offert een dier of laat het kind zegenen door gewijde personen. In veel culturen fluistert een van de ouders het kind mantra's of heilige teksten in het oor om God of de goden gunstig te stemmen. Volgens een islamitische geleerde zijn de eerste woorden die de mens hoort een geschenk van liefde.

Rituelen geven een kind ook een plek in de wereld, en verbinden het met zijn familie, omgeving en verleden. Een mooi voorbeeld is een negentiende eeuwse geboorteritueel van de Inuït in Groenland. De moeder doopt een vinger in water en wrijft hiermee zachtjes over het mondje van de baby. Dit betekent dat het kind zijn leven moet krijgen van de zee. Tegelijkertijd noemt zij de namen van de overledenen naar wie de baby vernoemd wordt. Deze Inuït geloven dat de baby niet alleen de naam van een overleden persoon erft, maar ook de eigenschappen, geest, het karakter en zelfs gebeurtenissen. Dit zorgt voor een nieuwe symbolische positie van de overledene en continuïteit tussen generaties, en verzekert het kind van een stevige positie in de samenleving.

Daarnaast zorgt een ritueel ook voor de vaststelling van de eigen identiteit van een kind door het een naam te geven. Namen zijn niet altijd bedoeld om iemand mee aan te spreken. Ze verwijzen naar oorsprong, verwantschap of verbondenheid aan voorouders, goden of natuurkrachten. Aboriginals bijvoorbeeld geloven dat geen enkele foetus levenskrachtig is als er niet een klein deeltje van de voorouder wordt meegegeven. Pas na de conceptie wordt de foetus bezielde door zijn spirit child. Deze maakt zich los van zijn Dreaming (droom- of voorouderwereld) en treedt dan de baarmoeder van de vrouw binnen. Meestal vertoont de spirit child zich eerst aan de vader in bijzondere gebeurtenissen of dromen. Door tekenen uit de natuur te leren zien en dromen op waarde te schatten is de vader in staat de oorsprong en identiteit van zijn toekomstige kind vast te stellen. Deze identiteit komt terug in de naam die het kind na een paar weken krijgt in een ceremonie met gezang en speciale kruiden.

Geboorte betekent dus niet alleen het begin van een nieuw leven, van een individu. Maar omdat (bijna) elk kind geboren wordt in een familie, gemeenschap en geschiedenis, betekent het ook een voortzetting van eerder leven. Rituelen rond de geboorte verbinden een kind met zijn omgeving en verleden. Bij de ongetwijfeld moeilijke overgang van baarmoeder naar de grote koude wereld landt je dus niet in het niets, maar wordt je opgevangen in een net van verwantschap en symbolen.

APELDOORN**Poëzieavond**

22 januari

19.30 - 22.00 uur: Een avond met gedichten van eigen hand of van bekende dichters.

Filmavond

12 februari

19.30 - 21.30 uur: Hotel Rwanda, film van Terry George (2004)

Morgen zal hij komen!

24 februari

14.30 - 16.30 uur: Een tweeluik met verhalen en muziek door Derk Floors en Christian en Hans Grotenbreg.

Bach en Pasen

5 maart

20.00 - 21.30 uur: Bachkenner Rob over de Linden behandelt de periode voor Pasen (van Septuagesima tot en met Palmzondag + Goede Vrijdag) en Pasen zelf. Het verhaal wordt geïllustreerd met stukjes muziek op CD.

Filmavond

12 maart

19.30 - 21.30 uur: Eat pray love, film van Ryan Murphy (2010)

Themacafé

17 januari, 21 februari, 21 maart

16.30 tot 19.00 uur: op de derde donderdag van de maand is het Themacafé geopend. Zie: www.regentessekerk.nl

Adres

Regentesselaan 14, 7316 AD Apeldoorn
Meer info: www.regentessekerk.nl

ASSEN**Samenleven in verscheidenheid**

28 februari

14.30- 16.30 uur: Lezing door prof. dr. mr. Wibren van der Burg. Nederland is altijd een land van minderheden geweest. Verzuiling, traditie, gedogen en onderlinge tolerantie hielpen voorkomen dat conflicten escaleerden. Hebben we deze kunst van het omgaan met verschillen verlerd?

Adres

De Open Hof, Sleutelbloemstraat 1

De akker van de ziel

17 maart

10.30- 12.00 uur: kunstenaar Dennis Coenraad vertelt over de wordingsgeschiedenis van de aarde en de mens, en hij verbindt dit vervolgens met zijn beeldhouwproces.

Adres

Doopsgezinde Kerk, Oranjestraat 13
www.vrijzinnigassen.nl / 0592 34 31 19

EMMEN**Taizé, Iona en Klaas Hendrikse**

17 januari

20.00 uur: Verslag van het studieverlof van Albert Klok. Toegang vrij.

Adres

Hutkerk, Prinsenlaan 82

Wandelen met Hans van Os

14 januari

19.30 uur: Een tocht naar Santiago: een tocht van ont-moeten, verhalen en beelden van Emmenaar Hans van Os. Toegang €5,00/€6,00

Filmavond 'Daens'

5 februari

19.30 uur: Een aangrijpende film over het leven van een Vlaamse priester in de 19e eeuw en zijn strijd om het lot van de textielarbeiders te verbeteren. Toegang €5,00.

Sprakeloos en Spraakmakend

2 maart

14.00 uur: tijdens de tentoonstelling van haar schilderijen en iconen, zal Greetje van Beusichem een middag vertellen over haar werk. Opening expositie, van 16 februari-30 maart: woensdag, donderdag en zaterdag van 13.00—17.00 uur. Toegang vrij.

Mens zijn in het mediatijdperk

5 maart

19.30 uur: lezing door Mieke Mosmuller, toegang €7,50/€8,50

Adres

Grote kerk, Schoolstraat 5

GOUDA**Poezie en Religie**

16 januari

20.00 uur: lezing door Magda van Roon, Neerlandica

Weerslag van een persoonlijke ontwikkeling

6 februari

20.00 uur: door ds Carel ter Linden

Adres

St. Joostkapel, Lage Gouwe 134, Gouda
www.federatiegouda.nl

NOORDBROEK**Orgelconcerten**

1 januari

15.00 uur: Peter Westerbrink, Nieuwjaarsconcert

10 februari

15.00 uur: Peter Westerbrink, Winterserie; in Nieuw-Schreemda

10 maart

15.00 uur: Margreet Prinsen, Winterserie, orgel en clavecimbel, in Nieuw-Scheemda

Adressen en meer informatie:

www.schnitgerorgel.nl en www.kerknoordbroek.nl

ROTTERDAM**Wat is de achtergrond van het Stabat Mater?**

20 maart

20.00 - 22.00 uur: Maria Kuster zal zowel muzikaal als kunsthistorisch op het Stabat Mater ingaan. € 5,-

Adres

Bergkapel, Oude Raadhuislaan 86
ingang door de poort onder de flat

VAASSEN**Cursus over Gnosis**

7, 14 en 21 januari

20.00 uur: door drs. Slavenburg

Het verloren symbool van Dan Brown

11 februari

20.00 uur: door drs. Rinus van Warven

Adres

Kerkgebouw, Deventerstraat 36
www.vrijzinnig-vaassen.nl

ZEVENHUIZEN**Avondmaal en schilderkunst**

17 januari

20.00 uur: workshop met beeldend kunstenaar Mark van Praagh. U wordt uitgenodigd om op eigen wijze een avondmaal met elkaar te verbeelden. U kunt zich aanmelden bij Gerrie van Zanten (0180-631751).

Adres

Dorpsstraat 139, Zevenhuizen

ZIERIKZEE**De akker van de ziel**

24 maart

14.30 uur: lezing door Dennis Coenraad, entree € 5,-.

Adres

Gasthuiskerk, Havenplein 17

Kerk en Volk

De documentalist van het Museum Belvedere in Heerenveen is op zoek naar afleveringen van het tijdschrift 'Kerk en volk': orgaan van de Vereniging van Vrijzinnige Hervormden in Nederland van 1925 - 1929, voorganger van 'Kerk en Wereld'. Met name is men op zoek naar een artikel van Jos. de Gruyter over de schilder/graficus Jan Mankes uit de aflevering van Kerk en Volk van vermoedelijk 30 mei 1925. Mocht u dit of andere nummers van het blad bezitten, wilt u dan contact met ons opnemen (info@vrijzinnig.nl of 030 - 8801497)?

Hoogleraar namens VVP

Rick Benjamins (1964) bekleedt per 1 september de bijzondere leerstoel namens VVP aan de Rijksuniversiteit van Groningen (RUG). Hij zal zich gaan bezighouden met de invloed en ontwikkeling van het vrijzinnige gedachtegoed.

'Het lijkt mij voor de vrijzinnige theologie een belangrijke taak om een aantal kwesties te doordenken', aldus Benjamins. 'Een vrijzinnige theologie is naar mijn idee een theologie die zich vanuit de negentiende eeuw sterk heeft gemaakt voor de eigen geloofsbeleving van het individu tegenover kerkelijk leergezag en voor deze geloofsbeleving ook ruimte opeiste tegenover een positivistische of exclusieve wetenschapsopvatting. Op die manier wilde de vrijzinnige theologie contact houden met culturele en maatschappelijke ontwikkelingen. Naar mijn opvatting vraagt die inzet om een hernieuwde doordenking in de huidige situatie.'

Sinds 2008 is Benjamins docent dogmatiek aan de Protestantse Theologische Universiteit (PThU). Van zijn hand verschenen verschillende publicaties, waaronder Een zachte soort van zijn (2003), Een en Ander (2008) en Canon van de protestantse spiritualiteit (2008).

KERSTPREEKJE

Een tijd geleden heeft mijn schoonzoon een bedrijf gesticht om nieuw licht te ontwikkelen. Het heet 'LED-expert' en de financiële administratie wordt gevoerd onder de naam 'LuxAeterna'. Hij en een vriend, twee lichtingenieurs, dokteren net zo lang aan het wat koele, schelle en onpersoonlijke LED-licht, tot het een mens- (en dier-)vriendelijk karakter krijgt, in esthetisch en in technisch opzicht. Zo worden toepassingen mogelijk van sportveld tot huiskamer, van tunnel tot etalage en van straatverlichting tot cultuurtempel. De duurzaamheid moge niet eeuwig zijn, we hebben toch te maken met een grote sprong voorwaarts in het lichtwezen. De goede kanten van het oude licht worden gecombineerd met die van de nieuwe LED-mogelijkheden. De kwalijke kanten – te veel energieverbruik en vervuiling – laat men vrolijk fluitend achter zich. Dat zou je althans denken. Onze LED-experts komen helaas nog veel angst en beven tegen, net als onwil om oude belangen op te geven, en het eeuwige korte termijn denken op financieel gebied. Maar ... langzaam maar zeker breekt het licht door. Kerstmis is het lichtfeest. Als je de bronnen bekijkt met de blik van een lichtingenieur, dan zie je dat ook hier sprake is van oud en nieuw licht. Mattheüs komt met een buitenproportionele ster die magiërs de weg wijst; Lucas maakt het mythologisch gezien nog bonter: de herders in het veld schrikken zich rot van het licht dat hen plots tegemoet straalt. Allemaal oud licht. De denker Johannes komt met een meer levensbeschouwelijke boodschap. Hij vertegenwoordigt het nieuwe licht, dat zonder mythologische obstakels helder schijnt. Zijn kerstboodschap klinkt zo:

In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen. Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond.

Een hersenkraker. Met die LED-jongens en Genesis 1 in het achterhoofd maak ik er dit van. De waarheid van de oude mythologische vertellingen straalt ons in een nieuw perspectief tegemoet: je hoeft het niet meer te doen met dat schaarse, veel te dure licht waarbij je je verstand op nul moet zetten. Belicht zelf de dingen die mensen schaden: alle heimelijk gedoe in het duister. Maak het bespreekbaar, bedien je van het w(W)oord om het leven licht te maken. Je kunt de God-taal leren. In de taal van verlichte mensen: het Woord is mens geworden.

Hans Dirk van Hoogstraten

JUBILEUM